

NIEUCZCIWA KONKURENCJA W PRAWIE PRYWATNYM MIĘDZYNARODOWYM

Edyta Figura-Góralczyk

NIEUCZCIWA KONKURENCJA W PRAWIE PRYWATNYM MIĘDZYNARODOWYM

Edyta Figura-Góralczyk

MONOGRAFIE

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

Stan prawny na 1 czerwca 2017 r.

Redakcja serii
Janusz Barta
Ryszard Markiewicz
Alicja Pollesch

Wydawca
Monika Pawłowska

Redaktor prowadzący
Beata Wawrzyńczak-Jędryka

Łamanie
Wolters Kluwer Polska

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przystępujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawolubni

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by
Wolters Kluwer Polska SA, 2017

ISBN 978-83-8107-641-8
ISSN 1897-4392

Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 22 535 82 19
e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl
www.wolterskluwer.pl
księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Mojemu Mężowi Krzysztofowi
oraz Dzieciom – Gabrieli i Michałowi

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	11
Przedmowa.....	19
Wstęp.....	21
Rozdział 1	
Prawo właściwe dla nieuczciwej konkurencji w ujęciu historycznym i porównawczym	37
1. Uwagi wprowadzające	37
2. Prawo właściwe dla nieuczciwej konkurencji w obcych systemach prawnych	38
2.1. Uwagi wprowadzające	38
2.2. Systemy prawne z odrębnym przepisem kolizyjnym dotyczącym nieuczciwej konkurencji.....	39
2.2.1. Uwagi wprowadzające.....	39
2.2.2. Prawo szwajcarskie.....	40
2.2.3. Prawo austriackie.....	48
2.3. Inne obce systemy prawne	53
2.3.1. Prawo francuskie	53
2.3.2. Prawo niemieckie.....	58
2.3.3. Prawo Wielkiej Brytanii	69
2.3.4. Prawo Stanów Zjednoczonych Ameryki	80
3. Prawo właściwe dla nieuczciwej konkurencji w polskim porządku prawnym	92
3.1. Ustawa – Prawo prywatne międzynarodowe z 1926 r.	92
3.2. Ustawa – Prawo prywatne międzynarodowe z 1965 r.	95

3.2.1. Uwagi wprowadzające.....	95
3.2.2. Zakres normy kolizyjnej.....	97
3.2.3. Łączniki.....	98
3.2.4. Zakres zastosowania	105
3.3. Ujednoczenie prawa właściwego dla nieuczciwej konkurencji w Unii Europejskiej	108
3.3.1. Uwagi wprowadzające.....	108
3.3.2. Stosunek rozp. rzym. II do p.p.m.1965 oraz p.p.m.2011	109
3.3.3. Stosunek rozp. rzym. II do umów międzynarodowych.....	115
3.3.4. Zakres terytorialny.....	121
3.3.5. Zakres przedmiotowy	121
3.3.6. Zakres sytuacyjny.....	126
3.3.7. Zakres czasowy	128
3.3.8. Zasady wykładni.....	134

Rozdział 2

Wskazanie prawa właściwego dla czynów nieuczciwej konkurencji naruszających interesy konkurentów

lub zbiorowe interesy konsumentów.....	141
1. Uwagi wprowadzające	141
2. Zakres normy kolizyjnej.....	144
3. Łącznik	165
4. Rozgraniczenie zakresu normy kolizyjnej wyrażonej w art. 6 ust. 1 rozp. rzym. II od innych norm kolizyjnych ...	177
5. Niedopuszczalność wyboru prawa dla nieuczciwej konkurencji.....	192

Rozdział 3

Wskazanie prawa właściwego dla czynów nieuczciwej konkurencji naruszających wyłącznie interesy oznaczonego konkurenta

konkurenta	195
1. Uwagi wprowadzające	195
2. Zakres normy kolizyjnej.....	197
3. Łączniki.....	202
3.1. Zwyczajny pobyt w tym samym państwie.....	202

3.2. Łącznik miejsca powstania szkody	214
3.3. Klauzula ściślejszego związku	221
4. Rozgraniczenie zakresu normy kolizyjnej wyrażonej w art. 6 ust. 2 rozp. rzym. II od innych norm kolizyjnych ...	229
5. Wybór prawa	242
5.1. Uwagi wprowadzające	242
5.2. Dopuszczalność wyboru prawa	247
5.2.1. Uwagi wprowadzające.....	247
5.2.2. Rodzaje spraw.....	248
5.2.3. Sposób dokonania wyboru prawa	255
5.2.4. Strony.....	256
5.2.5. Przedmiot	258
5.2.6. Czas dokonania wyboru prawa	263
5.3. Dojście wyboru prawa do skutku i jego ważność	265
5.3.1. Uwagi wprowadzające.....	265
5.3.2. Dojście wyboru prawa do skutku	266
5.3.3. Ważność wyboru prawa.....	273
5.4. Skutki dokonania ważnego wyboru prawa	287
5.4.1. Uwagi wprowadzające.....	287
5.4.2. Skutki dla stron	288
5.4.3. Skutki dla sądu	291

Rozdział 4

Wielomiejscowe czyny nieuczciwej konkurencji.....	295
1. Uwagi wprowadzające	295
2. Dystrybutywne stosowanie prawa	299
3. Kumulatywne stosowanie prawa	302
4. Stosowanie przez analogię art. 6 ust. 3 lit. b zdanie pierwsze rozp. rzym. II	303
5. Zasada państwa pochodzenia	305
6. Test nakierowania	316
7. Zasady ALI, zasady CLIP, zasady PILA, Transparency Proposal	321
7.1. Zasady ALI	321
7.2. Zasady CLIP	324
7.3. Zasady PILA	326
7.4. Transparency Proposal.....	328

7.5. Podsumowanie.....	329
8. Inne rozwiązania	329
9. Podsumowanie.....	331
Rozdział 5	
Zakres zastosowania prawa właściwego.....	333
1. Uwagi wprowadzające	333
2. Kwestie podlegające statutowi nieuczciwej konkurencji	338
2.1. Strony	338
2.2. Zdolność deliktowa	343
2.3. Podstawy odpowiedzialności.....	344
2.4. Ograniczenie oraz wyłączenie odpowiedzialności	347
2.5. Sposoby rekompensaty	349
2.6. Zapobieżenie naruszeniu lub szkodzie.....	354
2.7. Zbywalność i dziedziczność roszczeń	356
2.8. Przedawnienie i terminy zawite	358
2.9. Wygaśnięcie zobowiązania	360
3. Podsumowanie.....	364
Rozdział 6	
Ograniczenia stosowania prawa właściwego	365
1. Uwagi wprowadzające	365
2. Przepisy koniecznego zastosowania mające znaczenie w sprawach z tytułu nieuczciwej konkurencji	368
3. Zasady porządku publicznego mające znaczenie w sprawach z tytułu nieuczciwej konkurencji	379
4. Podsumowanie.....	403
Zakończenie	405
Bibliografia	409

WYKAZ SKRÓTÓW

Akty normatywne

ABGB	- austriacki kodeks cywilny (Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch Justizgesetzsammlung Nr. 946/1811 ze zm.)
austr. p.p.m.	- austriacka ustawa o prawie prywatnym międzynarodowym (Bundesgesetz vom 15. Juni 1978 über das Internationale Privatrecht; Österr. Bundesgesetzblatt 1978, cz. 109, nr 304, s. 1729 i n. ze zm.)
belg. p.p.m.	- belgijska ustawa o prawie prywatnym międzynarodowym (Loi du 16 juillet 2004 portant le Code de droit international privé, Moniteur belge 27.07.2005, s. 57344)
BGB	- niemiecki kodeks cywilny (Bürgerliches Gesetzbuch (BGB) vom 18. August 1896, Reichsgesetzblatt 1896, Nr 21, s. 195 ze zm.)
EGBGB	- niemiecka ustawa wprowadzająca kodeks cywilny (Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch (EGBGB) vom 18. August 1896, Reichsgesetzblatt (Dziennik Ustaw Rzeszy) Nr 21, s. 604 ze zm.)
fr. k.c.	- francuski kodeks cywilny (Code civil des Français, promulgué à Paris de l'Imprimerie de la République, an XII (1804) ze zm.)
k.c.	- ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 459 ze zm.)
Konstytucja RP	- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.)

- konwencja brukselska – konwencja brukselska dotycząca jurysdykcji krajowej i wykonywania orzeczeń w sprawach cywilnych i handlowych z 27.09.1968 r. (Dz.Urz. UE C 27 z 1998 r., s. 1)
- konwencja paryska – konwencja związkowa paryska o ochronie własności przemysłowej z 20.03.1883 r. (Dz.U. z 1975 r. Nr 9, poz. 51 ze zm.)
- konwencja rzymska – konwencja o prawie właściwym dla zobowiązań umownych otwarta do podpisu w Rzymie 19.06.1980 r. (Dz.U. z 2008 r. Nr 10, poz. 57)
- k.p.c. – ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 1822 ze zm.)
- PIL – angielska ustawa o prawie prywatnym międzynarodowym (Private International Law (Miscellaneous Provisions) Act 1995 (Commencement Order), 1996, S.I. 1996 Nr 995 ze zm.)
- porozumienie TRIPS – Porozumienie w sprawie handlowych aspektów praw własności intelektualnej (Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights) Stanowi Załącznik 1C do Porozumienia ustanawiającego Światową Organizację Handlu (WTO) sporządzony w Marakeszu dnia 15.04.1994 r. (Dz.U. z 1995 r. Nr 98, poz. 483 ze zm.). Publikacja Porozumienia TRIPS nastąpiła obwieszczeniem Ministra Spraw Zagranicznych z 12.02.1996 r. w sprawie publikacji załączników do Porozumienia ustanawiającego Światową Organizację Handlu (WTO) (Dz.U. Nr 32, poz. 143)
- p.p.m.1926 – ustawa z 2.08.1926 r. o prawie właściwym dla stosunków prywatnych międzynarodowych (Prawo prywatne międzynarodowe) (Dz.U. Nr 101, poz. 581 ze zm.)
- p.p.m.1965 – ustawa z 12.11.1965 r. – Prawo prywatne międzynarodowe (Dz.U. Nr 46, poz. 290 ze zm.)
- p.p.m.2011 – ustawa z 4.02.2011 r. – Prawo prywatne międzynarodowe (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 1792)
- p.p.m.dziel. – ustawa z 2.08.1926 r. o prawie właściwym dla stosunków prywatnych wewnętrznych (Prawo prywatne międzydzielnicowe) (Dz.U. Nr 101, poz. 580 ze zm.)
- p.w.p. – ustawa z 30.06.2000 r. – Prawo własności przemysłowej (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 776)

- rozp. alim. – rozporządzenie Rady (WE) nr 4/2009 z 18.12.2008 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz współpracy w zakresie zobowiązań alimentacyjnych (Dz.Urz. UE L 7, s. 1)
- rozp. bruksel. I – rozporządzenie Rady (WE) nr 44/2001 z 22.12.2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.Urz. UE L 12 r., s. 1; polskie wydanie specjalne: R. 19, t. 4, s. 42)
- rozp. bruksel. I a – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z 12.12.2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.Urz. UE L 351, s. 1)
- rozp. rozwod. – rozporządzenie Rady (UE) nr 1259/2010 z 20.12.2010 r. w sprawie wprowadzenia w życie wzmocnionej współpracy w dziedzinie prawa właściwego dla rozwodu i separacji prawnej (Dz.Urz. UE L 343, s. 10)
- rozp. rzym. I – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 593/2008 z 17.06.2008 r. w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych („Rzym I”) (Dz.Urz. UE L 177, s. 6)
- rozp. rzym. II – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 864/2007/WE z 11.07.2007 r. dotyczące prawa właściwego dla zobowiązań pozaumownych („Rzym II”) (Dz.Urz. UE L 199, s. 40)
- rozp. spad. – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 650/2012 z 4.07.2012 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego (Dz.Urz. UE L 201, s. 107)
- szwajc. p.p.m. – szwajcarska ustawa o prawie prywatnym międzynarodowym (SR 291 Bundesgesetz über das Internationale Privatrecht (IPRG) vom 18. Dezember 1987; Amtliche Sammlung des Bundesrechts 1988, s. 1776 ze zm.)

TFUE	-	Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.Urz. UE C 202 z 07.06.2016, s. 47)
TWE	-	Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską (Dz.Urz. UE CE 321 z 29.12.2006, s. 1)
u.o.k.k.	-	ustawa z 16.02.2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 229)
u.p.a.p.k.	-	ustawa z 4.02.1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 880)
u.p.n.p.r.	-	ustawa z 23.08.2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 3 ze zm.)
u.ś.u.d.e.	-	ustawa z 18.07.2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 1219)
UWG	-	niemiecka ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb in der Fassung der Bekanntmachung vom 3. März 2010, BGBl. I s. 254 ze zm.)
u.z.n.k.1926	-	ustawa z 2.08.1926 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (t.j. Dz.U. z 1930 r. Nr 56, poz. 467 ze zm.)
u.z.n.k.	-	ustawa z 16.04.1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (t.j. Dz.U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503 ze zm.)

Czasopisma i serie wydawnicze

BA	-	Biuletyn Arbitrażowy
EP	-	Edukacja Prawnicza
EPS	-	Europejski Przegląd Sądowy
ERPL	-	European Review of Private Law
GPR	-	Zeitschrift für Gemeinschaftsprivatrecht
GRUR	-	Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht
GRUR Int.	-	Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht, Internationaler Teil
IPRax	-	Praxis des Internationalen Privat- und Verfahrensrechts
J.D.I.	-	Journal du droit international
JIBLR	-	Journal of International Banking Law and Regulation
JZ	-	Juristenzeitung
KNPME	-	Kwartalnik Naukowy Prawo Mediów Elektronicznych
KPP	-	Kwartalnik Prawa Prywatnego

M.Pr.Handl.	-	Monitor Prawa Handlowego
M.Prawn.	-	Monitor Prawniczy
NIPR	-	Nederlands Internationaal Privaatrecht
NJW	-	Neue Juristische Wochenschrift
NP	-	Nowe Prawo
PHZ	-	Prawo Handlu Zagranicznego
PIP	-	Państwo i Prawo
PPC	-	Polski Proces Cywilny
PPG	-	Problemy Prawne Górnictwa
PPH	-	Przegląd Prawa Handlowego
PPHZ	-	Problemy Prawne Handlu Zagranicznego
PPPM	-	Problemy Prawa Prywatnego Międzynarodowego
PS	-	Przegląd Sądowy
PUG	-	Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego
PYIL	-	The Polish Yearbook of International Law
Rabelsz	-	Rabels Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht
RCDIP	-	Revue critique de droit international privé
RIW	-	Recht der Internationalen Wirtschaft
RPEiS	-	Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny
SC	-	Studia Cywilistyczne
SIS	-	Studia Iuridica Silesiana
SPP	-	Studia Prawa Prywatnego
SP	-	Studia Prawnicze
WRP	-	Wettbewerb in Recht und Praxis
YPIL	-	Yearbook of Private International Law
ZEuP	-	Zeitschrift für Europäisches Privatrecht
ZfRV	-	Zeitschrift für Europarecht, Internationales Privatrecht und Rechtsvergleichung
ZNUJ	-	ZNUJ Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego [Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace z Wynalazczości i Ochrony Własności Intelektualnej (w latach 1973–2007)]
ZVglRWiss	-	Zeitschrift für Vergleichende Rechtswissenschaft

Organizacje międzynarodowe

UE	-	Unia Europejska
WIPO	-	Międzynarodowa Organizacja Własności Przemysłowej
WTO	-	Światowa Organizacja Handlu

Organy orzekające

BG	- Bundesgericht (Szwajcaria)
BGH	- Bundesgerichtshof (Niemcy)
OGH	- Oberster Gerichtshof (Austria)
SA	- sąd apelacyjny
SN	- Sąd Najwyższy
SOKiK	- Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
TK	- Trybunał Konstytucyjny
TSUE	- Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej

Publikatory urzędowe

BGE	- Entscheidungen des Schweizerischen Bundesgerichts, Amtliche Sammlung BGE
Dz.U.	- Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej
Dz.Urz. UE	- Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej (do 31.01.2003 r. wydawany jako Dziennik Urzędowy Wspólnot Europejskich)
Dz.Urz.UOKiK	- Dziennik Urzędowy Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
OSNC	- Orzecznictwo Sądów Polskich. Izba Cywilna
OSNCP	- Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna i Pracy
OSP	- Orzecznictwo Sądów Polskich (1921–1939), Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych (1957–1989), Orzecznictwo Sądów Polskich (od 1990 r.)
OSPika	- Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych
ÖBL	- Österreichische Blätter für gewerblichen Rechtsschutz und Urheberrecht
Zb. Orz TSUE	- Zbiory Orzecznictwa Trybunału Europejskiego

Inne

- ALI – Amerykański Instytut Prawa
- Projekt z 22.07.2003 r. – Proposal for a Regulation of the European Parliament and the Council on the law applicable to non-contractual obligations („Rome II”)/, Brussels, 22.7.2003, COM(2003) 427 final, 2003/0168 (COD)
- Restatement I – Restatement of Conflict of Laws I (1934)
- Restatement II – Restatement of Conflict of Laws II (1971)
- UOKiK – Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

PRZEDMOWA

Niniejsza monografia powstała w oparciu o rozprawę doktorską pt. *Nieuczciwa konkurencja w prawie prywatnym międzynarodowym*, której publiczna obrona miała miejsce dnia 5.09.2016 r. na Wydziale Prawa i Administracji UJ. Rozprawa doktorska powstała pod kierunkiem Pana prof. dr. hab. Andrzeja Mączyńskiego, któremu chciałam serdecznie podziękować za pomoc w doborze jej tematu, cenne wsparcie merytoryczne oraz za okazaną życzliwość. Praca doktorska uzyskała nagrodę Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, która została przyznana w XIV edycji konkursu na pracę naukową z zakresu ochrony własności intelektualnej organizowanym przez Urząd Patentowy RP.

Na finalny kształt niniejszej monografii wpływ miały również wskazówki recenzentów rozprawy doktorskiej – Pana prof. dr. hab. Kazimierza Zawady (Uniwersytet Jagielloński) oraz Pana dr. hab. prof. UŚ Macieja Szpunara (Uniwersytet Śląski w Katowicach). Obu chciałam serdecznie podziękować za ich cenne uwagi.

Praca nad niniejszą monografią rozpoczęła się od zbierania materiałów do rozprawy doktorskiej w Bibliotece Pałacu Pokoju w Hadze podczas letniego kursu Haskiej Akademii Prawa Międzynarodowego w 2007 r. Następnie w 2010 r. dzięki stypendium badawczemu Maxa-Plancka prowadziłam trzymiesięczną kwerendę w Max-Planck-Institut für ausländisches und internationales Privatrecht w Hamburgu. W tym czasie została również opracowana zasadnicza część głównych problemów poruszanych w niniejszej monografii, takich jak np.: problem tzw. wielomiejscowych czynów nieuczciwej konkurencji. Ten pobyt dał mi możliwość nie tylko korzystania z zasobów biblioteki i umożliwił całodzienną

pracę nad książką, ale również dał szansę na wymianę poglądów z naukowcami z całego świata, zajmującymi się prawem prywatnym międzynarodowym. W tym miejscu chciałabym serdecznie podziękować instytucjom, które umożliwiły mi wyżej wymienione zagraniczne pobyty badawcze, tj. Fundacji Uniwersytetów Holenderskich ds. Współpracy Międzynarodowej (NUFFIC) za pobyt w Bibliotece Pałacu Pokoju w Hadze oraz Max-Planck-Gesellschaft za pobyt w Max-Planck-Institut für ausländisches und internationales Privatrecht w Hamburgu.

Pracę nad doktoratem kontynuowałam w kolejnych latach w Krakowie, korzystając ze zgromadzonych wcześniej materiałów oraz literatury dostępnej m.in. w zbiorach Biblioteki Jagiellońskiej. Prowadzone badania połączyłam od października 2012 r. z pracą naukowo-dydaktyczną na Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie. W tym miejscu chciałabym serdecznie podziękować Pani prof. dr hab. Bogusławie Gneli za okazaną życzliwość i motywowanie do prowadzenia badań naukowych nad rozprawą doktorską.

Na zakończenie chciałabym serdecznie podziękować moim Rodzicom – Beacie i Stanisławowi Figurom oraz Teściom – Krystynie i Stanisławowi Góralczykom za okazaną pomoc, a także przede wszystkim mojemu Mężowi – Krzysztofowi Góralczykowi za wsparcie i wyrozumiałość.

Edyta Figura-Góralczyk

WSTĘP

Zagadnienie nieuczciwej konkurencji od powstania gospodarki wolno-rynkowej stanowi przedmiot badań naukowych. Już pod koniec XIX w. F. Zoll pisał „pełno przypadków naszego występku jak śledzi w morzu – pełno w życiu społecznym i ekonomicznym. Ludzie nazywają je powszechnie «szwindlem», a winowajcy dowodzą, iż jest to tylko dowcip lub spryt. (...) «Szwindel», o którym piszę, ogranicza się do czynności samoistnych zarobkowych, zwłaszcza w handlu i przemyśle. Tu bowiem od czasu rewolucji francuskiej, która zniosła cechy, i szkoły angielskiej Smitha, która ogłosiła światu wolność handlową i przemysłową, wybujał nasz występki pod osłoną wolnej konkurencji w sposób niebezpieczny. (...) oznaczenie dogmatyczne granic tego występku jest niemożliwe, a zabronienie tylko dotychczasowych objawów nieskuteczne, bo występki nasz jest hydrą stugłową, której po ścięciu jednej, coraz nowe głowy narastają”¹.

Od tamtego czasu ten problem badawczy nie stracił znaczenia z uwagi na wciąż zmieniające się warunki prowadzenia działalności gospodarczej, o czym świadczą jego liczne opracowania w literaturze polskiej²

¹ Cyt. F. Zoll, *Nieuczciwa konkurencja i jej pokrewne objawy ze stanowiska prawa prywatnego*, Lwów 1897, s. 1–2.

² Np.: A. Kraus, F. Zoll, *Polska ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Komentarz*, Poznań 1929, *passim*; T. Knypl, *Zwalczanie nieuczciwej konkurencji w Polsce i Europie*, Sopot 1994, *passim*; T. Knypl, *Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Komentarz*, Sopot 1995, *passim*; W. Masewicz, *Zwalczanie nieuczciwej konkurencji. Komentarz do ustawy*, Warszawa 1995, *passim*; J. Olszewski, *Nieuczciwa konkurencja*, Warszawa 1995, *passim*; T. Skoczny, *Prawo konkurencji*, Warszawa 1995, *passim*; L. Górnicki, *Nieuczciwa konkurencja, a w szczególności przez wprowadzające w błąd oznaczenie towarów i usług*

oraz zagranicznej³. Jednak kolizyjnoprawna problematyka nieuczciwej

środki ochrony w prawie polskim, Wrocław 1997, *passim*; M. Zdyb (red.), M. Sieradzka (red.), *Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Komentarz*, Warszawa 2016, *passim*; J. Szwaia (red.), *Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Komentarz*, Warszawa 2016, *passim*; E. Nowińska, M. du Vall, *Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Komentarz*, Warszawa 2013, *passim*; M. Kępiński (red.), *Prawo konkurencji, System Prawa Prywatnego*, t. 15, Warszawa 2014, s. 61–638. Nieuczciwej konkurencji dotyczą także m.in. następujące artykuły: A. Walaszek-Pyziół, W. Pyziół, *Czyn nieuczciwej konkurencji (analiza pojęcia)*, PPH 1994/10, s. 1–8; M. Kępiński, *Problemy ogólne nowej ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji*, RPEiS 1994/2; R. Fronc, *Roszczenie o zaniechanie działań stanowiących nieuczciwą konkurencję*, PPH 1995/12, s. 15–18; J. Preussner-Zamorska, *Problematyka funkcjonowania klauzul generalnych na tle ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji*, KPP 1997/1, s. 97–115; J. Preussner-Zamorska, *Problematyka klauzul generalnych na gruncie ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, klauzula dobrych obyczajów w art. 16*, KPP 1998/4, s. 645–663; E. Traple, *Stosunek czynu nieuczciwej konkurencji do praw własności intelektualnej*, ZNUJ 2001, t. 77, s. 9–27; J. Szwaia, *Ostatnie nowelizacje ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Cz. I*, M.Prawn. 2002/24, s. 1111–1117; J. Szwaia, *Ostatnie nowelizacje ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Cz. II*, M.Prawn. 2003/1, s. 13–17; B. Gadek, *Szkoda wyrządzona czynem nieuczciwej konkurencji – zagadnienia wybrane* [w:] *Odpowiedzialność cywilna. Księga pamiątkowa ku czci Profesora Adama Szpunara*, red. M. Pyziak-Szafnicka, Kraków 2004, s. 637–654; M. Szpunar, *Pojęcie czynu nieuczciwej konkurencji – zagadnienia wybrane* [w:] *Odpowiedzialność cywilna. Księga pamiątkowa ku czci Profesora Adama Szpunara*, red. M. Pyziak-Szafnicka, Kraków 2004, s. 697–717; M. Poźniak-Niedzielska, *Różne oblicza tego samego czynu nieuczciwej konkurencji*, ZNUJ 2004, t. 88, s. 225–230; J. Szwaia, A. Tischner, *Dokąd zmierza prawo zwalczania nieuczciwej konkurencji?*, ZNUJ 2007/100, s. 499–513; J. Szwaia, A. Tischner, *Odpowiedzialność cywilnoprawna za czyny nieuczciwej konkurencji*, SPP 2009/2, s. 39–77; D. du Cane, *Nieuczciwa konkurencja a dobre obyczaje oraz class action po polsku*, PPH 2009/3, s. 53–58; G. Tylec, *Relacja klauzuli generalnej z art. 3 ust. 1 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji do przepisów definiujących nazwane czyny nieuczciwej konkurencji – uwagi na tle orzecznictwa*, PS 2010/9, s. 57–66; P. Sokal, *Czyn nieuczciwej konkurencji a dobre obyczaje*, M.Prawn. 2011/24, s. 1318–1329; M. Zdyb, M. Sieradzka, *Interpretacja treści klauzuli generalnej pojęcia czynu nieuczciwej konkurencji*, PPH 2011/12, s. 19–28; M. Grabowski, *W sprawie przesłanek czynu nieuczciwej konkurencji*, PUG 2012/8, s. 18–24; K. Trzeciak, *Metatagi jako narzędzia służące nieuczciwej konkurencji w Internecie*, KNPM 2012/4, s. 11–15; K. Kopaczynska-Pieczniak, *Czyn nieuczciwej konkurencji a nieuczciwa praktyka rynkowa*, M.Pr.Handl. 2012/3, s. 26–34; J. Rasiewicz, M. Sieradzka, *Trudności w skutecznym dochodzeniu roszczeń w sprawach o zwalczanie nieuczciwej konkurencji*, PPH 2012/2, s. 17–24; A. Michalak, *Zaniechanie jako źródło czynu nieuczciwej konkurencji*, PPH 2013/8, s. 37–43.

³ Np: M. Handler, *Unfair Competition*, The Iowa Law Review, vol. XXI, nr 2, styczeń, 1936; J.P. Miller, *Unfair Competition Study in Criteria for the Control of Trade Practices*, Cambridge Massachusetts 1941, *passim*; H.D. Nims, *The Law of Unfair Competition and Trade-marks*, Nowy Jork 1947, *passim*; L. Mermillod, *Essai sur la Notion de Concurrence*

konkurencji nie doczekała się całościowego opracowania w polskiej nauce prawa. Poświęcone jej zostały jedynie artykuły⁴ lub fragmenty

déloyale en France et aux États – Unis, Paryż 1954, *passim*; H.L. Pinner, *World unfair competition law, An encyclopedia*, tom II, A.W. Sijthoff-Leyden; F. Larcier S.A. – Brussels 1965, *passim*; D. Thompson, *Unfair Competition, Some Comparative Aspects of the Laws of the United States, Germany, France and the United Kingdom*, Londyn 1966, *passim*; E. Ulmer (red.), *La repression de la concurrence déloyale dans les Etats members de la Communauté Economique Européenne*, seria wydawana od 1965 r. w różnych językach, w tym: D. Reimer, *Deutschland [w:] Das Recht des unlauteren Wettbewerbs in den Mitgliedstaaten der Europäischen Wirtschaftsgemeinschaft*, t. 3, E. Ulmer (red.), Monachium 1967, *passim*; W.C. v. Manen, *Niederlande [w:] Das Recht des unlauteren Wettbewerbs in den Mitgliedstaaten der Europäischen Wirtschaftsgemeinschaft*, t. 2, red. E. Ulmer, Monachium 1967, *passim*; R. Krasser, *France [w:] La repression de la concurrence déloyale dans les Etats members de la Communauté Economique Européenne*, t. 4, red. E. Ulmer, Paryż 1972, *passim*; G. Schricker, *Italie [w:] La repression de la concurrence déloyale dans les Etats members de la Communauté Economique Européenne*, t. 5, red. E. Ulmer, Paryż 1975, *passim*; H. Graf von Westerholt und Gysenberg, *Vereinigtes Königreich von Grossbritannien und Nordirland [w:] Das Recht des unlauteren Wettbewerbs in den Mitgliedstaaten der Europäischen Wirtschaftsgemeinschaft*, t. 6, E. Ulmer (red.), Monachium 1981, *passim*; B.W. Pattishall, D.C. Hilliard, *Unfair Competition and Unfair Trade Practices, Cases and Materials Series*, Nowy York 1985, *passim*; D. Brault, *Droit de la concurrence comparé. Vers un ordre concurrentiel mondial?*, Paryż 1995, *passim*; J.T. McCarthy, *McCarthy on Trademarks and Unfair Competition*, Intellectual Proprety Library, Deerfield, Nowy York, Rochester 1996, *passim*; H.G. Koppensteiner, *Österreichisches und europäisches Wettbewerbsrecht, Wettbewerbsbeschränkungen, Unlauterer Wettbewerb, Marken*, Wiedeń 1997, *passim*; A.K. Sanders., *Unfair Competition Law*, Oxford 1997, *passim*; N. Dethloff, *Europäisierung des Wettbewerbsrechts, Einfluss des europäischen Rechts auf das Sach- und Kollisionsrecht des unlauteren Wettbewerbs*, Tübingen 2001, *passim*; A. Beater, *Unlauterer Wettbewerb*, Monachium 2002, *passim*; M.M. Pedrazzini, F.A. Pedrazzini, *Unlauterer Wettbewerb UWG*, Bern 2002, *passim*; L. Vogel, *Französisches Wettbewerbs- und Kartellrecht*, Heidelberg 2003, *passim*; H. Fitz, H. Gamerith, *Unlauterer Wettbewerb und Kartelle*, Wiedeń 2004, *passim*; C. Wadlow, *The Law of Passing-off. Unfair Competition by Misrepresentation*, Londyn 2004, *passim*; *Law Against Unfair Competition. Towards a New Paradigm in Europe?*, red. R.M. Hilty, F. Henning-Bodewig, Berlin, Heidelberg Nowy York 2007, *passim*; M. Leistner, *Bestand und Entwicklungsperspektiven des Europäischen Lauterkeitsrechts*, Zeitschrift für Europäisches Privatrecht 2009/1, s. 56–90; K.-H. Fezer (red.), *Lauterkeitsrecht Kommentar zum Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb (UWG)*, Monachium 2010, *passim*.

⁴ W. Matysiak, *Problematyka kolizyjnoprawna nieuczciwej reklamy*, SP 1976/1–2, s. 107–121; T.M. Knypl, *Zwalczanie nieuczciwej konkurencji w świetle prawa prywatnego międzynarodowego*, PS 1996/11/12, s. 99–108; M. Szpunar, *Kolizyjnoprawne aspekty zwalczania nieuczciwej konkurencji w Internecie [w:] Kolizyjne aspekty zobowiązań elektrycznych*, red. J. Gołaczyński, Warszawa 2007, s. 167–192; E. Figura, *Nieuczciwa konkurencja w świetle rozporządzenia Rzym II*, EPS 2009/7, s. 27–35; M. Świerczyń-

w pracach dotyczących innych szerszych zagadnień⁵. W zagranicznej nauce prawa powstały opracowania dotyczące nieuczciwej konkurencji w prawie prywatnym międzynarodowym⁶, jednak najnowsze z nich pochodzi z lat 90. XX w. Od tego czasu weszły w życie istotne dla tej materii akty normatywne, tj. rozp. rzym. II⁷ oraz rozp. bruksel. I a. Potrzeba

ski, *Prawo właściwe a nieuczciwa konkurencja w Internecie*, KNPME 2010/1, s. 6–9; I.B. Nestoruk, *Prawo właściwe dla czynów nieuczciwej konkurencji – uwagi na tle przepisów rozporządzenia Rzym II* [w:] *Spory o własność intelektualną. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorom Januszowi Barcie i Ryszardowi Markiewiczowi*, red. A. Matlak, S. Stanisławska-Kloc, Warszawa 2013, s. 691–710; R. Sikorski, *Prawo właściwe dla zobowiązań wynikających z czynów nieuczciwej konkurencji w świetle art. 6 rozporządzenia Rzym II*, ZNUJ 2013/120, s. 82–98.

⁵ Np: M. Świerczyński, *Delikty internetowe w prawie prywatnym międzynarodowym*, Kraków 2006, s. 197–224; 299–300; A. Nowicka, *Prawo właściwe dla zobowiązań wynikających z czynów niedozwolonych w świetle przepisów rozporządzenia nr 864/2007* [w:] *Prawo własności intelektualnej wczoraj, dziś i jutro*, red. J. Barta, A. Matlak, ZNUJ 2007/100, s. 325–326; M. Czepelak, *Międzynarodowe prawo zobowiązań Unii Europejskiej. Komentarz do rozporządzenia rzymskich: rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 593/2008 z dnia 17 czerwca 2008 r. w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych („Rzym I”) oraz rozporządzenia (WE) nr 864/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z 11 lipca 2007 r. dotyczącego prawa właściwego dla zobowiązań pozaumownych („Rzym II”)*, Warszawa 2012, s. 269–283.

⁶ Np: A. Fropiep, *Der unlautere Wettbewerb im internationalen Privatrecht*, Winterthur 1958; H. Wirner, *Wettbewerbsrecht und internationales Privatrecht*, t. 8, Schriftenreihe zum gewerblichen Rechtsschutz des Instituts für ausländisches und internationales Patent-, Urheber- und Markenrecht der Universität München, red. E. Ulmer, München, Köln, Berlin, Bonn 1960; K. Troller, *Das international Privatrechts des unlauteren Wettbewerbs, In vergleichender Darstellung der Rechte Deutschlands, Englands, Frankreichs, Italiens, der Schweiz und der USA*, Freiburg 1962; R.C. Thümmel, *Conflict of Laws and Unfair Competition; Comparative Reflections on American and German Legal Concepts*, Harvard Law School 1984; P. Bernhard, *Das Internationale Privatrecht des unlauteren Wettbewerbs in den Mitgliedstaaten der EG*, Baden-Baden 1994; A. Dyer, *Unfair competition in private international law*, 1998 IV „Recueil des Cours” (1990), vol. 211, s. 381–445.

⁷ Określenie „rozporządzenie Rzym II” jest dosłownym tłumaczeniem angielskiej wersji językowej rozporządzenia. W tym języku zasadniczo brakuje przymiotników od nazw miejscowych, które są używane w języku polskim. Dlatego przekład na język polski powinien brzmieć: „rozporządzenie rzymskie” ze wskazaniem numeru porządkowego, tj. „rozporządzenie rzymskie II”. W niniejszej monografii skorzystano ze skrótu z odzwierciedlającego takie tłumaczenie, tj. „rozp. rzym. II”. Natomiast właściwe wydaje się również stosowanie określenia „Rzym II” jako skrótu aktu prawnego po wskazaniu danego przepisu, tak A. Mączyński, *Program haski a polskie prace kodyfikacyjne w dziedzinie prawa prywatnego międzynarodowego*, KPP 2009/1, s. 245; A. Mączyński, *Europejski kontekst rekodyfikacji polskiego prawa prywatnego międzynarodowego* [w:] *Finis legis Christus*.

zanalizowania tego zagadnienia w sposób całościowy wynika ponadto z rosnącej współpracy gospodarczej na poziomie międzynarodowym, z którą nierozzerwalnie związana jest konkurencja. Powstają także nowe problemy wynikające z wymiany handlowej prowadzonej za pomocą Internetu. Nadto przepisy dotyczące nieuczciwej konkurencji rozszerzyły swój zakres i mają na celu nie tylko ochronę konkurentów, ale też konsumentów i samego społeczeństwa. Powyżej wskazane przyczyny powodują, że potrzebne jest omówienie nieuczciwej konkurencji pod kątem kolizyjnoprawnym w zmienionej rzeczywistości prawnej oraz faktycznej.

Celem ogólnym niniejszej monografii jest ustalenie prawa właściwego dla nieuczciwej konkurencji, jak również udzielenie odpowiedzi na pytanie, jakie rozwiązania kolizyjnoprawne najbardziej odpowiadają istocie nieuczciwej konkurencji.

Dla osiągnięcia celu ogólnego zostaną zanalizowane przede wszystkim normy kolizyjne, które wskazują prawo właściwe. Normy kolizyjne *legis fori* są stosowane tylko w sprawach, w których istnieją podstawy jurysdykcji krajowej. W ten sposób zasięg jurysdykcji krajowej wyznacza sferę zastosowania norm kolizyjnych. Z uwagi na ramy niniejszego opracowania poza zakresem analizy zostało pozostawione zagadnienie jurysdykcji w sprawach nieuczciwej konkurencji⁸ oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w tych sprawach.

Niniejsza monografia powstała również z uwagi na następujące cele szczegółowe.

Po pierwsze, celem badania jest weryfikacja tezy o tym, iż zakresy norm kolizyjnych są rozłączne⁹. Wykazanie tej tezy wymaga przeprowadzenia

Księga pamiątkowa dedykowana księdzu Profesorowi Wojciechowi Góralskiemu z okazji siedemdziesiątej rocznicy urodzin, t. 2, red. J. Wroceński, J. Krajczyński, Warszawa 2009, s. 1182.

⁸ Odnośnie do norm jurysdykcyjnych dla nieuczciwej konkurencji zob. E. Figura-Góralczyk, *Jurysdykcja w sprawach nieuczciwej konkurencji*, KPP 2016/4, s. 821–878.

⁹ Tak np.: M. Czepelak, *Międzynarodowe...*, s. 336–337; M. Czepelak, *Stosunki majątkowe między małżonkami w prawie prywatnym międzynarodowym*, Kraków 2004, s. 83.

rozgraniczenia zakresów poszczególnych norm. Przeprowadzenie rozgraniczenia zakresów norm kolizyjnych wyrażonych w danych przepisach jest dokonywane w drodze ich wykładni¹⁰. Przeciwwstawieniem tezy o „rozłączności” zakresów norm kolizyjnych jest teza o tym, że zakresy norm kolizyjnych mogą się (częściowo) pokrywać, a zatem możliwy jest zbieg norm kolizyjnych na gruncie rozp. rzym. II¹¹. Zbieg norm kolizyjnych oznacza, iż dana sytuacja może być objęta zakresem kilku norm kolizyjnych, z których każda może wskazywać inne prawo^{12,13}. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest posłużenie się przez prawodawcę dla oznaczenia zakresu norm kolizyjnych określeń, których znaczenia nie są rozłączne. W niniejszej pracy zostanie zanalizowane założenie o rozłączności zakresów norm kolizyjnych na gruncie przepisów rozp. rzym. II, wyrażających normy kolizyjne dotyczące nieuczciwej konkurencji, deliktów,

¹⁰ Zob. odnośnie do norm kolizyjnych dotyczących zobowiązań alimentacyjnych A. Mączyński, *Wielość źródeł prawa prywatnego międzynarodowego i spowodowane nią kolizje norm kolizyjnych (na przykładzie norm dotyczących zobowiązań alimentacyjnych)* [w:] *Rozprawy z prawa prywatnego. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Aleksandrowi Oleszce*, red. A. Dańko-Roesler, J. Jacyszyn, M. Pazdan, W. Popiołek, Warszawa 2012, s. 335.

¹¹ Zbieg norm kolizyjnych w zakresie nieuczciwej konkurencji oraz ochrony własności przemysłowej zob.: E. Kacperek, P. Zawadzki, *Prawo właściwe dla zobowiązań pozaumownych wynikających z naruszenia praw własności intelektualnej i zasad uczciwej konkurencji – uwagi na tle rozporządzenia Rzym II*, ZNUJ 2012/115, s. 134. Problem rozgraniczenia zakresów art. 6 rozp. rzym. II i 8 ust. 1 rozp. rzym. II zob.: M. Świerczyński, *Prawo właściwe dla zobowiązań z naruszenia własności intelektualnej*, KPP 2010/2, s. 406. Zbieg norm kolizyjnych dotyczących odpowiedzialności kontraktowej i deliktowej dopuszcza M. Pazdan w: M. Pazdan, *Z pogranicza statutu kontraktowego i deliktowego*, SIS 1984/9, s. 50.

¹² Normy kolizyjne odnoszą się do stanów faktycznych, a rozłączność ich zakresów oznacza, iż dany stan faktyczny może być zakwalifikowany do zakresu tylko jednej normy kolizyjnej. Tak, M. Czepelak, *Międzynarodowe...*, s. 336–337.

¹³ Zbieg norm należy odróżnić od zbiegu roszczeń, który jest pojęciem ze sfery prawa merytorycznego. Roszczenia, z jakimi występuje strona w sprawie sądowej, nie przesądzają o zakwalifikowaniu danej sprawy do zakresu normy kolizyjnej i o wskazaniu przez nią prawa właściwego. Inaczej np.: D.-P.L. Tzakas, *Die Haftung für Kartellrechtsverstöß im internationalen Rechtsverkehr*, Baden-Baden 2011, s. 591; A. Dickinson, *The Rome II Regulation: The Law Applicable to Non-Contractual Obligations*, Oxford 2008, s. 187–188. Zbieg norm jest także czym innym niż kwestia częściowa (częstkowa, wycinkowa), dla której równoległe do kwestii głównej odrębna norma kolizyjna wskazuje prawo właściwe; szerzej M. Pazdan [w:] *System Prawa Prywatnego*, t. 20a, *Prawo prywatne międzynarodowe*, red. M. Pazdan, Warszawa 2014, s. 341–342.

ochrony konkurencji oraz praw własności intelektualnej. Wykładnia przepisów, wyrażających te normy kolizyjne zostanie przeprowadzona przy uwzględnieniu materii, której one dotyczą, oraz skutków, do których prowadzą możliwe warianty interpretacji¹⁴.

Po drugie, celem szczegółowym niniejszej monografii jest zbadanie, czy na gruncie rozp. rzym. II wybór prawa jest dopuszczalny dla czynów nieuczciwej konkurencji, naruszających wyłącznie interesy oznaczonego konkurenta. W dotychczasowej literaturze udzielano na to pytanie rozbieżnych odpowiedzi.

Po trzecie, niniejsza publikacja ma za zadanie wyjaśnienie, jakim łącznikiem posługuje się norma dla nieuczciwej konkurencji wyrażona w przepisach rozp. rzym. II. Teza, za którą opowiada się autorka, stanowi, iż w zakresie czynów nieuczciwej konkurencji art. 6 ust. 1 rozp. rzym. II posługuje się swoistym łącznikiem, który wyraża regułę rynku (tzw. „règle du marché affecté”, „Auswirkungsprinzip”, „lieu du marché”), ale nie jest on tożsamy z rynkiem relewantnym¹⁵.

Po czwarte, w niniejszej monografii zostanie zbadane, jakie rozwiązanie kolizyjnoprawne przyjąć w przypadku wielomiejscowych czynów nieuczciwej konkurencji, objętych zakresem normy kolizyjnej wyrażonej w art. 6 ust. 1 rozp. rzym. II. Autorka opowiada się za „dystrybutywnym stosowaniem prawa”, które jest rozumiane jako stosowanie każdego ze wskazanych tą normą kolizyjną praw tylko co do skutków przestrzennych na obszarze obowiązywania tego prawa¹⁶.

¹⁴ A. Mączyński, *Wielość...*, s. 336; zob. K. Przybyłowski, *Prawo prywatne międzynarodowe. Część ogólna*, Lwów 1935, s. 96–98.

¹⁵ W prawie merytorycznym również powinno się konkurencję odnosić do rynku, który nie musi być rynkiem relewantnym w rozumieniu art. 4 pkt 9 u.o.k.k. Tak, np.: J. Szwaja, A. Kubiak-Cyrul [w:] *Ustawa...*, s. 9, 10.

¹⁶ Zob. M. Czepelak, *Międzynarodowe...*, s. 277; T. Petch, *The Rome II Regulation: An Update*, JIBLR 2006/8, vol. 21, s. 454; C. Nourissat, E. Treppoz, *Quelques observations sur l'avant-projet de règlement du Conseil sur la loi applicable aux obligation non contractuelles „Rome II”*, J.D.I. 2003/1, s. 25–26. Możliwe jest również stosowanie prawa właściwego jedynie do oceny niektórych skutków deliktu. Tak M. Szpunar, *Kolizyjnoprawne...*, s. 185.

Dla osiągnięcia wyżej wymienionego celu ogólnego oraz celów szczegółowych posłużono się metodą prawnoporównawczą. Do wykorzystanych źródeł należą polskie, unijne jak również obce uregulowania kolizyjne i merytoryczne, a także orzecznictwo wybranych porządków prawnych oraz wypowiedzi doktryny. Skorzystano również z aktów niemających prawnie wiążącego charakteru, a stanowiących jedynie propozycje zmian dotychczasowych regulacji, m.in. akty tworzone przez Amerykański Instytut Prawa¹⁷.

Jak wskazywano powyżej, zasadniczym celem monografii jest ustalenie prawa właściwego dla nieuczciwej konkurencji. Podstawą udzielenia odpowiedzi na to pytanie są normy kolizyjne prawa prywatnego międzynarodowego. Dlatego potrzebne jest objaśnienie, jak rozumiane są dwa użyte w tytule pracy pojęcia nieuczciwej konkurencji i prawa prywatnego międzynarodowego¹⁸.

Termin „nieuczciwa konkurencja” (franc. *concurrency déloyale*, niem. *unlauterer Wettbewerb*, ang. *unfair competition*, wł. *concorrenza sleale*, hiszp. *competencia desleal*) w ramach rozprawy doktorskiej, która poprzedzała opracowanie niniejszej monografii, został obszernie wyjaśniony w jej rozdziale 1 „Merytoryczna regulacja nieuczciwej konkurencji w ujęciu porównawczym”. Jednak z uwagi na ramy niniejszego opracowania problematyka merytorycznej regulacji nieuczciwej kon-

¹⁷ ALI powstała w 1923 r. w wyniku prac, przeprowadzonych przez grupę uznanych, amerykańskich sędziów, prawników i dydaktyków, w których stwierdzili oni, że amerykańskie prawo charakteryzuje się dużą niepewnością oraz zawilnością. W celu jego poprawienia zarekomendowali utworzenie organizacji zrzeszającej prawników, co doprowadziło do powstania ALI. Zgodnie z jego statutem misją ALI jest „wspieranie wyjaśniania i upraszczania prawa oraz jego lepszego dostosowania do potrzeb społeczeństwa, zabezpieczenie lepszej organizacji wymiaru sprawiedliwości oraz wspieranie i prowadzenie naukowej pracy prawniczej” (*to promote the clarification and simplification of the law and its better adaptation to social needs, to secure the better administration of justice, and to encourage and carry on scholarly and scientific legal work*). ALI jest wiodącą, niezależną, amerykańską organizacją, zajmującą się naukową pracą prawniczą, mającą na celu wyjaśnianie, aktualizowanie i poprawę prawa. ALI tworzy projekty aktów, w tym tzw. Restatements of the Law, modelowe kodeksy (Model Codes) oraz zasady prawa (Principles of Law), prowadzi na ich temat debaty oraz je publikuje. Informacje uzyskane ze strony internetowej ALI: <https://www.ali.org/> (dostęp: 7.01.2017 r.).

¹⁸ Jest to pojęcie legalne, gdyż występuje w p.p.m.2011.

kurencji została z niego wyłączona¹⁹. Natomiast wnioski wyciągnięte z przeprowadzonej analizy zostały wykorzystane w rozważaniach kolizyjnoprawnych.

Nieuczciwa konkurencja obejmuje zachowania, polegające na rywalizacji między przedsiębiorcami o klientelę przy użyciu nieuczciwych, nielojalnych, zabronionych metod lub środków. Początkowo ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji dotyczyły stosunków jedynie między przedsiębiorcami. Z czasem zaczęto wprowadzać także ochronę konsumentów oraz rynku przed czynami nieuczciwej konkurencji.

W systemach prawa różnych państw zauważalna jest tendencja do pozostawiania sędziemu co najmniej pewnej swobody w definiowaniu nieuczciwej konkurencji na potrzeby danej sprawy. Wynika to z istoty czynów nieuczciwej konkurencji, które zależą od inwencji myśli ludzkiej. Nie sposób dlatego w aktach normatywnych uregulować szczegółowo wszystkich typów czynów nieuczciwej konkurencji. Regulacja prawna zarówno w systemach prawa kontynentalnego, jak i *common law* odwołuje się do uczciwości, jako kryterium podstawowej oceny danego zachowania. „Uczciwość” jest zawsze rozumiana w kontekście standardu zachowań wyznaczonego dla danej grupy społecznej. Nie jest to zatem pojęcie jednolite w porządkach prawnych. Jego znaczenie zmienia się nie tylko w zależności od norm przyjętych w danym środowisku zawodowym, ale również ewoluuje w czasie. Zmieniają się bowiem metody działania na rynku jak również standardy etyki (moralności) gospodarczej²⁰.

Prawo nieuczciwej konkurencji ma przyczynić się do konkurowania uczciwymi metodami, takimi jak świadczenie usług lub sprzedawanie towarów wyższej jakości, różnorodnych, bardziej funkcjonalnych, estetycznych lub tańszych²¹. Jeżeli takimi metodami zostanie „pokonany”

¹⁹ Została ona opublikowana w moich dwóch artykułach: E. Figura-Góralczyk, *Nieuczciwa konkurencja w nauce ekonomii, w unormowaniach konwencyjnych oraz z wybranych prawach obcych*, KPP 2017/1, s. 109–160; E. Figura-Góralczyk, *Unormowanie nieuczciwej konkurencji w prawie polskim*, KPP 2017/2, s. 399–462.

²⁰ J.T. McCarthy, *McCarthy...*, s. 1–29.

²¹ J. Szwaja, A. Kubiak-Cyruł [w:] *Ustawa...*, s. 9.

konkurent, w tym nawet jeżeli poniesie on w związku z tym stratę, to nie powstaje po stronie „wygrywającego” odpowiedzialność z tytułu nieuczciwej konkurencji²².

Nieuczciwa konkurencja została uregulowana na poziomie międzynarodowym w konwencji paryskiej, a także zharmonizowana w sposób wycinkowy przez dyrektywy Unii Europejskiej²³. W polskim prawie merytorycznym jej regulacja znajduje się w u.z.n.k. oraz w u.p.n.p.r. Są jednak kraje, w których nieuczciwa konkurencja opiera się przede wszystkim na prawie sędziowskim (np. Francja). W niektórych państwach nie występuje swoista regulacja nieuczciwej, ale niedozwolone są tylko pewne typy zachowań, które należą do zakresu nieuczciwej konkurencji (np. Wielka Brytania). Ponadto w pewnych krajach przeciwdziałanie nieuczciwej konkurencji jest przede wszystkim regulowane prawem administracyjnym (np. Szwecja). Powyższe wskazuje, że to samo zachowanie w jednym państwie może być zakwalifikowane jako czyn nieuczciwej konkurencji, a w innym wręcz przeciwnie. Stąd w przypadku nieuczciwej konkurencji występuje konieczność analizy norm rozgraniczających sfery działania merytorycznych praw.

²² Tzw. *damnum absque injuria*; J.T. McCarthy, *McCarthy...*, s. 1–40.

²³ Najistotniejsze znaczenie ma dyrektywa Rady z dnia 10.09.1984 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich dotyczących reklamy wprowadzającej w błąd (84/450/EWG) (Dz.Urz. UE L 250, s. 17; Polskie wydanie specjalne: R. 15, t. 001, s. 227); dalej jako: „dyrektywa dotycząca reklamy wprowadzającej w błąd”, jak również stanowiąca jej uzupełnienie dyrektywa 97/55/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 6.10.1997 r. zmieniająca dyrektywę 84/450/EWG dotyczącą reklamy wprowadzającej w błąd w celu włączenia do niej reklamy porównawczej (Dz.Urz. UE L 290, s. 18, Polskie wydanie specjalne: R. 15, t. 003, s. 365), dalej jako: „dyrektywa o reklamie wprowadzającej w błąd i reklamie porównawczej”, dyrektywa 2005/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 11.05.2005 r. dotycząca nieuczciwych praktyk handlowych stosowanych przez przedsiębiorstwa wobec konsumentów na rynku wewnętrznym oraz zmieniająca dyrektywę Rady 84/450/EWG, dyrektywy 97/7/WE, 98/27/WE i 2002/65/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz rozporządzenie (WE) nr 2006/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady („Dyrektywa o nieuczciwych praktykach handlowych”) (Dz.Urz. UE L 149, s. 22), dalej jako: „dyrektywa o nieuczciwych praktykach handlowych”, a także dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/943 z 8.06.2016 r. w sprawie ochrony niejawnego *know-how* i niejawnych informacji handlowych (tajemnic przedsiębiorstwa) przed ich bezprawnym pozyskiwaniem, wykorzystywaniem i ujawnianiem (Dz.Urz. UE L 157, s. 1); dalej jako: „dyrektywa o ochronie niejawnego *know-how* i niejawnych informacji handlowych”.

Zagadnieniem tym zajmuje się prawo prywatne międzynarodowe (franc. *droit international privé*, niem. *internationales Privatrecht*, ang. *private international law*, wł. *diritto internazionale privato*, hiszp. *derecho internacional privado*)²⁴.

Prawo prywatne międzynarodowe jest gałęzią prawa, regulującą problemy wynikające z obowiązywania w systemach prawnych państw w dziedzinie prawa prywatnego norm merytorycznych mających odmienną treść²⁵. Z uwagi na różnorodną treść norm merytorycznych (jak np.: w stosunku do nieuczciwej konkurencji) pojawia się problem, który z systemów należy zastosować jako podstawę rozstrzygnięcia rozpatrywanej sprawy. Norma kolizyjna prawa prywatnego międzynarodowego²⁶ wskazuje to prawo, na podstawie którego powinna być rozstrzygnięta dana sprawa, a tym samym rozgranicza zakresy zastosowania praw merytorycznych obowiązujących w różnych państwach²⁷. Na plan pierwszy wysunięta jest funkcja wskazania prawa właściwego przez normę kolizyjną prawa prywatnego międzynarodowego (funkcja indykacyjna), a nie rozgraniczenia (funkcja delimitacyjna).

W przeciwieństwie do norm merytorycznych, które w sposób bezpośredni regulują ludzkie zachowanie, normy kolizyjne są normami pośrednimi, stanowiącymi „drogowskaz” do norm bezpośrednich²⁸. Normy kolizyjne mogą wskazywać prawo właściwe dla skutków zwią-

²⁴ Posługiwano się także określeniami: „kolizja, konflikt czy zbieg praw (ustaw, statutów)”, „miejscowe lub przestrzenne granice przepisów”, „międzypaństwowe prawo prywatne”. Tak, K. Przybyłowski, *Prawo prywatne...*, s. 11.

²⁵ Powołując się na koncepcję A. Mączyńskiego zaprezentowaną w: M. Czepelak, *Umowa międzynarodowa jako źródło prawa prywatnego międzynarodowego*, Warszawa 2008, s. 42. Zob. hasło „Prawo międzynarodowe prywatne” w: *Nowa encyklopedia powszechna PWN*, t. 5, red. B. Petrozolin-Skowrońska, Warszawa 1996, s. 317.

²⁶ Normy kolizyjne występują nie tylko w prawie prywatnym międzynarodowym, ale także w prawie międzyczasowym oraz merytorycznym (np.: *lex specialis derogat legi generali*). Tak, określając je normami kompetencyjnymi, K. Przybyłowski, *Prawo prywatne...*, s. 2. W niniejszej monografii pojęcie norma kolizyjna jest rozumiana jako norma kolizyjna prawa prywatnego międzynarodowego.

²⁷ K. Przybyłowski, *Zagadnienie definicji prawa prywatnego międzynarodowego. Komunikat*, „Sprawozdania Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego” 1958/13A, s. 70.

²⁸ J. Jakubowski, *Funkcje i zakres prawa prywatnego międzynarodowego*, PiP 1966/11, s. 668.

zanych z wystąpieniem danego zdarzenia, dla przesłanek powstania określonych skutków albo jedynie dla wycinka tej problematyki²⁹.

W Polsce ustawa zawierająca normy kolizyjne prawa prywatnego międzynarodowego tradycyjnie nosi tytuł: „Prawo prywatne międzynarodowe”³⁰. Takim aktem normatywnym jest p.p.m.2011, jak również poprzednio obowiązująca p.p.m.1965.

Prawo prywatne międzynarodowe – mimo swojej nazwy – nie wymaga istnienia tzw. elementu obcego, elementu zagranicznego ani międzynarodowości stosunku dla zastosowania jego norm w danej sprawie³¹. Są one jedynie tzw. dzwonkiem alarmowym³², który ma na celu przypomnienie o konieczności zastosowania przez sędziego normy kolizyjnej. Normę kolizyjną stosuje się, jeżeli w danej sprawie występują abstrakcyjnie w niej opisane przesłanki, do których nie należy międzynarodowość stosunku ani występowanie zagranicznego (obcego) elementu³³. Międzynarodowość odnosi się do funkcji norm, z których składa się ta gałąź prawa³⁴.

²⁹ Tak, A. Mączyński, *Statut personalny osób fizycznych, Refleksje de lege lata i de lege ferenda* [w:] *Leges sapere. Studia i prace dedykowane profesorowi Januszowi Sondlowi w pięćdziesiątą rocznicę pracy naukowej*, red. W. Uruszczak, P. Świącicka, A. Kremer, Kraków 2008, s. 310.

³⁰ W p.p.m.1926 słowa „Prawo prywatne międzynarodowe” stanowiły część tytułu. Innymi nazwami aktów normatywnych dotyczących prawa kolizyjnego są „ustawy dotyczące stosowania praw” oraz „ustawy o właściwości praw”. Tak, P. Mostowik, *Bezpodstawne wzbogacenie w prawie prywatnym międzynarodowym*, Warszawa 2006, s. 11.

³¹ Zagadnienie to wyjaśnił K. Przybyłowski, *Prawo prywatne...*, s. 3; K. Przybyłowski, *Zagadnienie...*, s. 71 oraz H. Trammer, *Zasięg obowiązywania prawa prywatnego międzynarodowego*, PiP 1966/12, s. 868–869 i 872. Pogląd ten został podtrzymany m.in. przez następujących autorów: P. Mostowik, *Bezpodstawne...*, s. 11–12; A. Juryk, *Alimenty w prawie prywatnym międzynarodowym*, Warszawa 2012, s. 18; M. Pazdan [w:] *System...*, t. 20a, s. 17–18.

³² Określenia tego użył H. Trammer, *Zasięg...*, s. 872.

³³ H. Trammer *Zasięg...*, s. 868–869 i 872. Podobnie, P. Mostowik, *Bezpodstawne...*, s. 12.

³⁴ A. Mączyński, *Nowa regulacja międzynarodowego prawa rodzinnego* [w:] *Rozprawy z prawa prywatnego oraz notarialnego. Księga pamiątkowa dedykowana profesorowi Maksymilianowi Pazdanowi*, red. A. Dańko-Roesler, A. Oleszko, R. Pastuszko, Warszawa 2014, s. 229.

Pojęcie „prawo prywatne międzynarodowe” nie jest w sposób jednolity rozumiane w poszczególnych porządkach prawnych³⁵. W nauce prawa francuskiego termin ten obejmuje normy kolizyjne (*le conflit de lois*), normy jurysdykcyjne (*le conflit de juridictions*), normy regulujące uznanie i wykonywanie orzeczeń zagranicznych oraz inne normy dotyczące elementów międzynarodowego postępowania cywilnego, a także prawo obcych (*la condition des étrangers*)³⁶ oraz prawo o obywatelstwie (*le droit de la nationalité*)³⁷. W doktrynie systemów *common law* obejmuje ono normy kolizyjne (*choice of law*), normy jurysdykcyjne (*jurisdiction*) oraz uznanie i stwierdzanie wykonalności orzeczeń (*recognition of judgments*)³⁸. Z kolei w nauce prawa niemieckiego³⁹ i austriackiego prawo prywatne międzynarodowe składa się wyłącznie z norm kolizyjnych (*Kollisionsrecht*), o czym wyraźnie stanowi art. 3 ust. 2 EGBGB. Określa się je wtedy prawem prywatnym międzynarodowym w znaczeniu wąskim (*internationales Privatrecht im engeren Sinn*)⁴⁰.

W prawie polskim p.p.m.2011 zawiera wyłącznie normy kolizyjne. Z kolei w p.p.m.1965 zamieszczono oprócz norm kolizyjnych art. 8 dotyczący tzw. prawa obcych⁴¹. Natomiast w p.p.m.1926 znajdowały się również

³⁵ M. Sośniak, *Considérations sur l'étendue et l'objet du droit international privé*, PYIL 1983/XII, s. 166–171.

³⁶ Prawo prywatne międzynarodowe jako obejmujące normy kolizyjne wskazujące prawo właściwe, normy jurysdykcyjne oraz prawo obcych funkcjonuje także we Włoszech, Hiszpanii oraz w Ameryce Łacińskiej (M. Pazdan [w:] *System...*, t. 20a, s. 10, 11).

³⁷ D. Gutmann, *Droit international privé*, Paryż 2002, s. 1–2; D. Bureau, H. Muir Watt, *Droit international privé/1. Partie générale*, Paryż 2007, s. 32–39; P. Mayer, V. Heuzé, *Droit international privé*, Paryż 2007, s. 1–5; M. Czepelak, *Umowa...*, s. 43–44.

³⁸ A. Wysocka-Bar, *Wybór prawa w międzynarodowym prawie spadkowym*, Warszawa 2013, s. 16; W doktrynie brytyjskiej do prawa prywatnego międzynarodowego zaliczane są jedynie normy kolizyjne oraz jurysdykcyjne (M. Pazdan [w:] *System...*, t. 20a, s. 11).

³⁹ J. Kropholler, *Internationales Privatrecht einschließlich der Grundbegriffe des Internationalen Zivilverfahrensrechts*, Tübingen 2006, s. 1–2; B. von Hoffmann, K. Thorn, *Internationales Privatrecht einschließlich der Grundzüge des Internationalen Zivilverfahrensrechts*, Monachium 2007, s. 7–8; K. Thorn [w:] *Palandt. Bürgerliches Gesetzbuch*, Band 7, P. Bassenge, G. Brudermüller, U. Diederichsen, W. Edenhofer, J. Ellenberger, C. Grüneberg, H. Sprau, K. Thorn, W. Wiedenkauff, Monachium 2010, s. 2498, pkt 1, M. Czepelak, *Umowa...*, s. 43.

⁴⁰ M. Czepelak, *Umowa...*, s. 44.

⁴¹ K. Przybyłowski, *Nowe polskie unormowanie problematyki kolizyjnej prawa prywatnego międzynarodowego*, SC 1966/VIII, s. 21.

przepisy dotyczące jurysdykcji krajowej oraz skuteczności orzeczeń zagranicznych⁴². Obecnie problematyka tzw. międzynarodowego postępowania cywilnego jest całościowo uregulowana w IV części k.p.c.⁴³

Jednak już w najnowszym prawie Unii Europejskiej (np. rozporządzenie spadkowe) akty normatywne zawierają zarówno przepisy wyrażające normy wskazujące właściwe prawo, jak normy regulujące jurysdykcję krajową, uznanie i wykonalność orzeczeń zagranicznych, a także określające uprawnienia państw w danej dziedzinie (np. w rozporządzeniu spadkowym są przepisy o europejskim poświadczeniu spadkowym). Tendencja do zamieszczania w aktach normatywnych dotyczących prawa prywatnego międzynarodowego zarówno norm kolizyjnych jak jurysdykcyjnych jest również widoczna w najnowszych kodyfikacjach tej gałęzi prawa, np.: w ustawie szwajcarskiej⁴⁴, włoskiej⁴⁵, belgijskiej⁴⁶ oraz bułgarskiej⁴⁷. Pogląd o tym, że normy międzynarodowego prawa

⁴² Jurysdykcja krajowa oraz skuteczność orzeczeń zagranicznych należą do zagadnień tzw. kolizji władz (zob. A. Mączyński, *Wielość...*, s. 328).

⁴³ W części V k.p.c. również znajdują się przepisy dotyczące zagadnień międzynarodowych sądownictwa arbitrażowego (A. Mączyński, *Kodyfikacyjne zagadnienia części ogólne prawa prywatnego międzynarodowego* [w:] *Studia i rozprawy. Księga jubileuszowa dedykowana profesorowi Andrzejowi Catusowi*, red. A. Janik, Warszawa 2009, s. 417–418).

⁴⁴ Szwajc. p.p.m. jest dostępny m.in. w niemieckiej wersji językowej na stronie internetowej <http://www.admin.ch/opc/de/classified-compilation/19870312/index.html> (dostęp: 14.02.2017 r.) oraz we francuskiej wersji językowej na stronie internetowej <http://www.admin.ch/opc/fr/classified-compilation/19870312/index.html> (dostęp: 14.02.2017 r.); wyciąg w tłumaczeniu na język polski Ustawa związkowa z 18.12.1987 r. o prawie prywatnym międzynarodowym w: J. Poczobut, *Kodyfikacje prawa prywatnego międzynarodowego*, Warszawa 1991, s. 89–129. Por. A. Bělohlávek, *Szwajcarska regulacja wskazania prawa właściwego dla zobowiązań umownych i jej znaczenie dla prawa Unii Europejskiej*, KPP 2013/2, s. 349 i n.

⁴⁵ *Riforma del sistema Italiano di diritto internazionale private*, L. 31 maggio 1995, n. 218; odnośnie do jurysdykcji A. Mączyński, *Włoskie prawo prywatne międzynarodowe. Wprowadzenie*, KPP 1995/2, s. 255. Tłumaczenie projektu włoskiego prawa prywatnego międzynarodowego na język polski: Projekt ustawy z 1993 r.; tłumaczenie z języka włoskiego, KPP 1995/2, s. 256–267.

⁴⁶ W tłumaczeniu na język polski: ustawa z 16.07.2004 r. zawierająca kodeks prawa prywatnego międzynarodowego w: S. van den Bogaert, P. Tereszkiewicz, *Belgijskie prawo prywatne międzynarodowe*, KPP 2005/3, s. 861–898; por. P. Tereszkiewicz, *Doświadczenia Belgii w kodyfikacji prawa prywatnego międzynarodowego*, KPP 2007/4, s. 991–1085.

⁴⁷ Polskie tłumaczenie P. Ptak, *Bułgarskie prawo prywatne międzynarodowe*, KPP 2009/1, s. 251–279.

procesowego stanowią dział prawa prywatnego międzynarodowego *sensu largo*, został również wyrażony w polskiej nauce prawa⁴⁸.

W niniejszej monografii – z uwagi na ramy opracowania – rozważania ograniczono do norm kolizyjnych, z pominięciem norm jurysdykcyjnych oraz norm dotyczących uznawania i stwierdzania wykonalności orzeczeń zagranicznych.

Normy kolizyjne, wskazujące prawo właściwe „dochodzą do głosu” dopiero w sytuacji, gdy normy jurysdykcyjne wyznały uprawnienie sądu do orzekania w danej sprawie. Normy jurysdykcyjne wyznaczają zakres spraw, które mogą być rozpatrywane przez sądy danego państwa, czyli spraw, do których znajdują zastosowanie także normy kolizyjne. Wskazanie prawa właściwego odbywa się w dwóch etapach, z których pierwszy polega na ustaleniu jurysdykcji sądu w danej sprawie, a drugi – na wyznaczeniu prawa właściwego za pomocą norm kolizyjnych. W niniejszej publikacji analiza jest prowadzona przy założeniu, że jurysdykcję w danej sprawie ma sąd polski.

Dla omówienia zagadnienia nieuczciwej konkurencja w prawie prywatnym międzynarodowym została przyjęta następująca struktura monografii.

Rozdział 1 „Prawo właściwe dla nieuczciwej konkurencji w ujęciu historycznym i porównawczym” zawiera przedstawienie rysu historycznego oraz prawnoporównawczego dotyczącego wskazania prawa właściwego dla nieuczciwej konkurencji. Omówienie rozpoczęto od analizy obcych porządków prawnych, dzieląc je ze względu na kryterium występowania szczególnego przepisu kolizyjnego dla nieuczciwej konkurencji. Następnie przedstawiono ewolucję norm kolizyjnych prawa prywatnego międzynarodowego dla nieuczciwej konkurencji w polskim porządku prawnym. Przedstawiono przepisy kolizyjne dotyczące nieuczciwej kon-

⁴⁸ Tak, A. Mączyński, *Europejski...*, s. 1174; A. Mączyński, *Kodyfikacyjne...*, s. 418; A. Mączyński, *Nowa...*, s. 230, przypis 12; P. Mostowik, *Międzynarodowe prawo prywatne i postępowanie cywilne w dekadę po wejściu w życie Traktatu Amsteramskiego*, PS 2010/2, s. 35; por. M. Pazdan [w:] *System...*, t. 20a, s. 12–13.

kurencji w p.p.m.1926 oraz p.p.m.1965, a także ujednoczenie unijnego międzynarodowego prawa nieuczciwej konkurencji.

W rozdziale 2 „Wskazanie prawa właściwego dla czynów nieuczciwej konkurencji naruszających interesy konkurentów lub zbiorowe interesy konsumentów” omówiono problematykę wskazania prawa właściwego dla czynów nieuczciwej konkurencji, objętych zakresem normy kolizyjnej wyrażonej w art. 6 ust. 1 rozp. rzym. II, tj. dotyczącej czynów nieuczciwej konkurencji naruszających interesy konkurentów lub zbiorowe interesy konsumentów. Określono w nim zakres tej normy kolizyjnej, dokonano jego rozgraniczenia od innych norm kolizyjnych oraz omówiono łącznik tej normy kolizyjnej.

Czynom nieuczciwej konkurencji naruszającym wyłącznie interesy danego konkurenta poświęcono rozdział 3. Omówiono w nim zakres normy kolizyjnej wyrażonej w art. 6 ust. 2 rozp. rzym. II, dokonano rozgraniczenia jej zakresu, zanalizowano wybór prawa dla tych czynów nieuczciwej konkurencji, a także wskazanie prawa właściwego w braku wyboru prawa.

W rozdziale 4 „Wielomiejskowe czyny nieuczciwej konkurencji” zanalizowano problematykę tzw. wielomiejskowych czynów nieuczciwej konkurencji, w tym popełnionych „za pośrednictwem” Internetu.

Rozdział 5 poświęcono zakresowi zastosowania prawa właściwego dla czynów nieuczciwej konkurencji. Omówiono w nim kwestie podlegające statutowi nieuczciwej konkurencji, w tym m.in. strony, podstawy odpowiedzialności oraz sposoby rekompensaty.

Z kolei w rozdziale 6 omówiono ograniczenia stosowania prawa właściwego w sprawach dotyczących nieuczciwej konkurencji. Składa się on z omówienia dwóch instytucji części ogólnej prawa prywatnego międzynarodowego, tj. przepisów koniecznego zastosowania oraz klauzuli porządku publicznego.

Zakończenie zawiera wnioski końcowe i uwagi *de lege ferenda*.

Rozdział 1

PRAWO WŁAŚCIWE DLA NIEUCZCIWEJ KONKURENCJI W UJĘCIU HISTORYCZNYM I PORÓWNAWCZYM

1. Uwagi wprowadzające

Przepisy wskazujące prawo właściwe dla nieuczciwej konkurencji zostały w UE ujednoczone wraz z wejściem w życie rozp. rzym. II. Z tą chwilą ustawodawstwo krajowe państw członkowskich UE, z wyjątkiem Danii, zostało zastąpione przez normy kolizyjne rozp. rzym. II. Niemniej analiza nieuczciwej konkurencji w prawie prywatnym międzynarodowym nie może ograniczyć się tylko do aktualnego stanu prawnego z pominięciem jej „korzeni” oraz problematyki prawnoporównawczej. Przedstawienie rozwoju historycznego prawa kolizyjnego dotyczącego nieuczciwej konkurencji w Polsce oraz innych porządkach prawnych, analizy prawnoporównawczej, a także „drogi” do ujednoczenia prawa właściwego dla nieuczciwej konkurencji, jest potrzebne dla przeprowadzenia całościowego omówienia tego zagadnienia.

Prawo prywatne międzynarodowe jest nazywane „kwiatem” prawa cywilnego. Normy kolizyjne są to normy pośrednie, stanowiące „drogowskaz” do norm merytorycznych, które w sposób bezpośredni regulują ludzkie zachowanie. Normy kolizyjne prawa prywatnego międzynarodowego odnoszą się do tych samych sytuacji, co normy merytoryczne, jednak regulują je „pośrednio”, wskazując właściwe prawo. Różne

motywy wywierają wpływ na treść norm kolizyjnych. Jednym – najczęstszym motywem – jest stosowanie prawa merytorycznego najściślej związanego z rozpatrywaną sprawą. Ten najściślejszy związek znajduje wyraz w łączniku. Innym motywem jest stosowanie tego prawa, którego chcą zainteresowane osoby. Ta chęć znajduje wyraz w wyborze prawa. Kolejnym motywem jest stosowanie prawa, które zapewnia „najlepsze”, „najśluszniesze” rozstrzygnięcie. Znajduje ono wyraz w klauzuli ściślejszego związku¹.

Wszystkie wyżej określone „motywy” znajdują wspólnie wyraz w normach kolizyjnych dotyczących nieuczciwej konkurencji. Normy kolizyjne dotyczące tego zagadnienia podobnie jak normy merytoryczne odnoszące się do tej materii, ulegały ewolucji. Ten rozdział ma na celu pokazanie zmian regulacji prawnej tego zagadnienia na płaszczyźnie kolizyjnej oraz drogę do jego ujednoczenia w UE.

2. Prawo właściwe dla nieuczciwej konkurencji w obcych systemach prawnych

2.1. Uwagi wprowadzające

Poniżej zostanie przedstawiona treść norm kolizyjnych obcych porządków prawnych, miarodajnych dla nieuczciwej konkurencji. Omawiane systemy prawne zostały podzielone na porządki prawne, które nie wykształciły szczególnego przepisu kolizyjnego, którego zakres obejmuje nieuczciwą konkurencję oraz na takie, które taki przepis posiadają.

Analizie zostanie poddane prawo prywatne międzynarodowe niemieckie, francuskie, szwajcarskie oraz austriackie, jako przykłady systemów

¹ Szerzej, podając również motyw polegający na dążeniu do zapewnienia konkretnego rozstrzygnięcia merytorycznego, A. Mączyński, *Stosowanie norm kolizyjnych obcego prawa prywatnego międzynarodowego* [w:] *Spory o własność intelektualną. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorom Januszowi Barcie i Ryszardowi Markiewiczowi*, red. A. Matlak, S. Stanisławska-Kloc, Warszawa 2013, s. 571–573.

prawa kontynentalnego². Natomiast z systemów *common law* zostaną poddane badaniu prawo Wielkiej Brytanii i Stanów Zjednoczonych Ameryki. Poza zakresem badania zostaną pozostawione porządki prawne Bliskiego i Dalekiego Wschodu³ i Ameryki Południowej. We wszystkich państwach członkowskich UE, w tym we Francji, w Niemczech, w Austrii i w Wielkiej Brytanii, obowiązuje od 11.01.2009 r. rozp. rzym. II. Dlatego w tych krajach normy kolizyjne w zakresie nieuczciwej konkurencji zmieniły się w sposób wskazany w kolejnych rozdziałach. Niemniej niniejszy rozdział zawiera omówienie rozwoju historycznego norm kolizyjnych i dlatego również te cztery porządki prawne zostaną zanalizowane oddzielnie.

2.2. Systemy prawne z odrębnym przepisem kolizyjnym dotyczącym nieuczciwej konkurencji

2.2.1. Uwagi wprowadzające

W państwach członkowskich UE szczególne normy kolizyjne dla nieuczciwej konkurencji miały Austria, Holandia oraz Hiszpania. Regulacja tych państw członkowskich w zakresie prawa właściwego dla nieuczciwej konkurencji została zastąpiona przez rozp. rzym. II. Odrębny przepis kolizyjny dla nieuczciwej konkurencji występuje natomiast nadal w prawie szwajcarskim. W tej części rozdziału zostanie omówiona regulacja kolizyjna dla nieuczciwej konkurencji w prawie szwajcarskim, jak również zastąpiona przez rozp. rzym. II szczególna norma kolizyjna wskazująca prawo właściwe dla nieuczciwej konkurencji w prawie austriackim.

² Do jednych z najwcześniej powstałych ustaw o prawie prywatnym międzynarodowym należy włoska ustawa z 1865 r. Ponadto na rok 1910 r. datują się greckie przepisy o prawie prywatnym międzynarodowym, umieszczone w greckim kodeksie cywilnym, F. Zoll, *Międzynarodowe prawo prywatne w zarysie*, Kraków 1947, s. 19.

³ W 1898 r. uchwalono przepisy japońskie dotyczące prawa prywatnego międzynarodowego, a w 1918 r. – chińskie, F. Zoll, *Międzynarodowe...*, s. 19.

Edyta Figura-Góralczyk – doktor nauk prawnych; radca prawny; adiunkt w Katedrze Prawa Cywilnego i Gospodarczego na Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie; autorka licznych publikacji z dziedziny prawa prywatnego międzynarodowego.

Publikacja zawiera całościowe omówienie kolizyjnoprawnej problematyki nieuczciwej konkurencji. Udziela odpowiedzi na pytania, z którymi muszą zmierzyć się osoby, zajmujące się nieuczciwą konkurencją w środowisku międzynarodowym.

W opracowaniu autorka wskazuje m.in.:

- czy wybór prawa w ogóle jest dopuszczalny w sprawach z tytułu nieuczciwej konkurencji,
- jakie prawo jest właściwe dla czynów nieuczciwej konkurencji, które wywierają skutek na rynku więcej niż jednego państwa, i jak to prawo stosować,
- jakie akty normatywne zastosować w takiej sprawie,
- czy dochodzi do zbiegu norm kolizyjnych.

Publikacja przeznaczona jest w szczególności dla adwokatów, radców prawnych, sędziów, a także osób, które naukowo zajmują się problematyką kolizyjnoprawną nieuczciwej konkurencji.

PUBLIKACJA REKOMENDOWANA PRZEZ KATEDRĘ PRAWA WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ
WYDZIAŁU PRAWA I ADMINISTRACJI UNIwersYTETU JAGIELLOŃSKIEGO

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45, FAX 22 535 80 01
ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUPER.PL
WWW.PROFINFO.PL

ISSN 1897-4392
ISBN 978-83-8107-641-8

CENA 199 ZŁ (W TYM 5% VAT)